

JELICA
GREGANOVIĆ

**BOLJA
STRANA**

■ Laguna ■

Copyright© 2023, Jelica Greganović
Copyright© ovog izdanja 2023, LAGUNA

Reč urednika

Trideset pet pripovednih poslastica sprovešće vas kalendarski kroz godinu. Od zime do proleća, odmeravaćemo, razgledaćemo, isprobavati, degustirati, raščičavati i guglati sa Jelicom Greganović u najboljem mogućem raspoloženju. Smejaćemo se do suza, daćemo joj za pravo, nekad će ona na nas preneti zrnce nostalgije, a kako budemo odmicali sa čitanjem sve ćemo štedljivije čitati njene priče jer nećemo želeti da se rastanemo od nje. Poželećemo da poklonimo odmah knjigu drugarici da bismo mogle zajedno da se zagrcnemo od smeha i ulepšamo sebi dan. Znamo i da jači pol rado čita ove priče pa ćemo im svesrdno preporučiti da odmah kroče na bolju stranu. Momentalno i bez odlaganja.

Sadržaj

1. Dan kada je zaplakala Higija	9
2. Vangla, baba i fil	15
3. Presek i Behemot.	18
4. Kiselo vreme	22
5. Srećni nastavak.	27
6. Miraz u šupi	31
7. Krpež i trpež	35
8. Kotrljanje karaktera	39
9. Božićne šiške	43
10. Otomanski ciklus.	48
11. Ljubavna priča	54
12. Precenjena pojava	59
13. Donja majica	62
14. Podrum	66
15. Oda letu	73

16. Matorska posla	77
17. Mobilna sreća	83
18. Ženski rod	87
19. Čekanje	91
20. Nastavak čekanja	95
21. Sa terena	99
22. Uvod u etiketiranje	104
23. Razrada etiketiranja	110
24. Izveštaj iz pakla	115
25. Okršaj kod romantičnog labuda	118
26. Sedamnaesto prase	123
27. Poslovna ideja	127
28. Šverc-nekomerc	131
29. Domaća priča	135
30. Kućni savet bezbednosti	139
31. Globalno selo	142
32. Pripreme za pipanje	149
33. Kompleks	152
34. Samo i prevara	158
35. Slavska strategija	163
 O autorki	 167

Dan kada je zaplakala Higija

Bilo je to za vakta Prve Liberalizacije, one koja je sledila nakon Prvog Koronskog Talasa, perioda kada je rolna toaletnog papira bila željenija od plemenitih metala, koji jesu plemeniti ali ne i dovoljno mekani. U tom periodu istorije regionalne geografije, ja sam se iz seoskog egzila vratila među tek otključane Beograđane i osetila neopisivu želju da ostvarim potrebe društvenog bića – da se družim. Za početak, naravno, s kim drugim nego sa rodom rođenim, mojom sestrom, skoroimenjakinjom, Jelenom.

Najpre smo održale preliminarne telefonske pregovore u kojima smo uzele u obzir meteorološke prognoze Kriznog štaba, uskostručna mišljenja anketiranih građana, odjeke iz sveta i susednih galaksija, kao i iskustva drevnih civilizacija. Glasanjem smo donele odluku da bismo nas dve mogle da se okupimo, naravno pod uslovima shodnim epidemiološkoj situaciji, mirnijoj ali nikad se ne zna, ne može se njoj na reč verovati. Kao mesto sastanka je izabran poredpijačni kafić, onaj što sve što dohvati sipa u

tegle, ali ima baštu koja omogućava kibicovanje živih ljudi koji hodaju naokolo, istovremeno nudeći i mogućnost fizičkog razmaka, zvanog distanca. Što se tiče sredstava za dezinfekciju, računale smo da ih ima, ali smo ipak dvoglasno izglasale da i same poneseimo izvesne zalihe istih, neće se bace. Kao vremenski okvir realizacije našeg mitinga je određen sutrašnji dan, jer što pre – to bolje, đavo ume vrlo kratko da spava.

Tog sutradana sam se pripremila i opremila svim što je zarazni trenutak zahtevao, ponevši sa sobom džak koji je sadržao neophodne antivirusne momente kao što su: više pari rukavica, maske, prskalice sa aseptolom i alkoholom, gelovi za mokro i suvo pranje ruku, papirne maramice za brisanje mokrih maramica, vlažne maramice za brisanje mokrih maramica, rolna toalet-papira, peškirić koji nije imao jasnu namenu ali ipak... i još oko tri kile sitnica potrebnih da živ čovek bezbedno izađe napolje iz stambene jedinice. Da bih stigla do tog napolja, prvo sam obrisala kvaku, otvorila vrata, isprskala ruku, obrisala spoljnu kvaku, isprskala ruku, obrisala dugme, pozvala lift, ušla unutra, obrisala sve dugmiće, pritisla, isprskala ruku, ponovila radnje pri izlasku iz zgrade, sumnjičavo pogledala stepenice, malo poprskala trotoar i krenula na mesto okupljanja.

Do tamo sam još nekoliko puta isprskala ruke, dva kontejnera, jedan semafor i sumnjiva vrata od garaže.

U teglastom kafiću me je već čekala sestra. Skoroime-njakinja je odmah ustala, srdačno raširila ruke i napućila usne za poljubac, a ja sam joj odgovorila istim radnjama, ne prilazeći joj bliže od propisane daljine. Pošto smo se izgrlile i izljubile s vazduhom, ona je sela, poprskala sedište

i sto alkoholom, ja sam to odradila već pomenutim asep-solom, onda smo isprskale jedna drugu i po dijagonali, koja je omogućavala distancu, i počele sa druženjem. U međuvremenu se pojavio kelner, kog sam krišom, za svaki slučaj, dezinfikovala prskanjem. Sestra je naručila duplu varikinu, dok sam ja zahtevala hladni domestos.

Sve bi bilo kako smo planirale da mene sklonosti da zveram oko sebe nisu naterale da vidim i sto u suprotnom ćošku bašte ugostiteljskog objekta. Tamo su sedele mlade mame. Preblizu. Oko njih je trčkalo dvoje male dece, a be-ban je polusedeo u kolicima. U trenutku kada je ručicom dohvatio sto, pa je strpao u usta, ja sam zanemela i ma-hinalno izvadila alkohol. Sestrino izlaganje mi je nestalo u magli zaprepašćenja, jer sam upravo gledala kako ono dvoje dece prvo čuče, pipaju pod, nogare od stola, točkove kolica, a onda na majčin poziv milke bebu po retkoj kosi i licu, hvataju joj ruke... Lepo mi došlo da skočim i dezinfikujem ih sve đuture, naročito ubogo, ispipano bepče. Na svu sreću, Skoroimenjakinja me je sprečila u toj nameri, iako je i ona već iz tašne vadila prskalicu.

Sve bi bilo dobro, jer baš bejah karakter u negledanju ka kriznom stolu, da me Majka Priroda nije poslala u kafićki toalet. Za tu priliku sam morala da dupliram dezinfekcione obrede, a pritisak mi je od strave skočio grđe od kengura u životnoj opasnosti. Ukratko, moje pripreme za odgovor zovu prirode su mi omogućavale i da, ako zatreba, usput nekom odradim operaciju na otvorenom srcu, bez bojazni da će dobiti sepsu. Sve sam uspela da obavim, uključujući veleslalom između gostiju i kelnera, laktaško otvaranje i zatvaranje vrata, puštanje vode i aktivaciju slavine, pranje ruku bez preteranog

prskanja iz lavaboa, sve, sve, ali onda je ulazna kvaka na vratima toaleta počela da mrda. Prvo sam pomislila da se nekom pokvario lakat, da nema dovoljno iskustva, ali to nije bilo to, kvaka je i dalje očajnički odskakala. Ostalo mi je samo da je uhvatim obmotanu maramicom koja ubija bakterije, viruse, ptice u letu i otvorim vrata. Sa druge strane je, bez ikakvih sredstava zaštite, visilo jedno od ono dvoje dece iz ranije pomenutog ćoška. Ženskog pola. Ne ćošak, nego dete. Bilo je niže od kvake za koju se jednom rukom držalo, dok je u drugoj imalo gužvu nekih salveta sumnjive čistoće.

– Šta radiš tu?

– Poslala me mama.

– U toalet?

– Da bacim prljave maramice.

Pa, divno nešto, prosto za orden. Prvo sam mokrom maramicom uhvatila detinju ruku, poprskala je alkoholom, onda dohvatila najbližeg kelnera, poprskala ga alkoholom, naterala ga da curetku uzme onaj smotuljak šroke iz ruke, opet ga poprskala, zahvalila mu, poprskala ga, poprskala detinju drugu ruku, samoisprskala se i krenula napolje s ljudskim mladunčetom ispred sebe.

Mala je veselo poskakivala, ja sam gledala okolo koga još treba poprskati, a onda je – nestala. Bukvalno tako, više je nije bilo u mom kadru. To što je nestala bih nekako i podnela, ali njeno ponovno pojavljivanje me je dovelo u stanje ekstremnog šoka. Lepo sam se skamenila. Dete je u rukama držalo dezobarijeru. Onaj odvratni, sunderasti otirač po kom je pitaj boga ko sve gazio, ostavljao gadosti koje žive po trotoarima, klozetima, ulicama, svuda, obaška virus, jer ako ga negde ima, mora da je tu i velik je kô

kornjača. Dok sam ja očajnički treptala, ne smejući da pipnem ni dete, ni dezobarijeru, ono ju je spustilo nazad pred ulaz u kafić i odskakalo kod majke svoje. Nekako sam uspela da se doteturam do Skoroimenjakinje i izridam joj se šta me je snašlo. Sestra se zabezegnuto okrenula, pogledala ka matičnom stolu deteta i prebledela. Za razliku od nas dve u stanju krajnje labilnog mentalnog stanja, majka deteta sa najprljavijim rukama u gradu mirno je sedela i pila kafu. Devojčici je dala čašu u ruke, na pamet joj nije palo da joj ih obriše. Shvatam ja da nije znala da je dete imalo druženje s dezobarijerom, ali i posle slanja da baci prljave maramice bi ga valjalo makar malo oprati. Dok smo nas dve, otvorenih usta gledale, maloj je slamčica ispala na pod, ona ju je podigla, vratila u čašu, srknula sok. Majka ju je mirno pogledala i nastavila sa pijenjem kafe. Onda je dete opet otišlo do dezobarijere i reprizno je uzelo u ruke. Majka se osvrnula i mirno, dalajlamovskim tonom rekla:

– Nemoj, ostavi to.

Devojčica je spustila gadost iz ruku, vratila se za sto, ručicama uhvatila slamčicu i popila sok do kraja. Ja sam sestri masirala srce, jer se od pogleda na ta dešavanja zanesvestila. Čim se pribrala, isprskala sam je alkoholom, ona mi je uzvratila asepsolom, i brže-bolje smo pobege iz kafića. Prošla nas je volja ne za okupljanjem, nego i za životom. Jedina dilema nam je bila da li da probamo da se samospalimo i tako izvučemo živu glavu iz ovog epidemiološkog skandala.

Kod kuće sam odlučila da postanem religiozna, prosto sam osećala potrebu da se nekom bogu pomolim, naravno nakon što ga poprskam alkoholom. Moj izbor je pao

na starogrčku boginju. To je klasika, niz vekova postoji, svega se naslušala, valjda će imati razumevanja i za mene. Napravila sam mali oltar od kutije prve pomoći, ukrasila ga vatom i gazama, naredala kutije lekova okolo, u sredinu stavila flašicu dezinfektora, pa pozvala Asklepijevu ćerku, boginju Higiju, da me sasluša. Njeno ime, na grčkom, znači lečenje, donošenje zdravlja, ona je njegova zaštitnica, personifikacija zdravlja i čistoće, ona je moj idol. Poprskala sam malo pedesetprocentnog alkohola oko sebe, obredno promućkala asepsol i radilo je – odozgo se začuo zvuk. Zvuk ženskog plača, isprekidanog grcanjem. Naravno, plakanje je bilo na starogrčkom, mogu da se kladim. Dodala sam joj gazu da obriše nos, a iz Olimpijskih visina se čulo gorko jecanje moje boginje:

– Ja više ne mogu, ja hiljadama godina pričam, mene niko ne sluša...

Shvatila sam da religija radi, odmah mi je bilo malo bolje od osećaja da je njoj gore no meni. U to ime sam se opet isprskala alkoholom. Ako to ne pomogne meni, možda bar Higiji bude malo lakše. Makar do prve iduće epidemije.

Vangla, baba i fil

O pšte je poznato da su babe važan činilac istorijskog sećanja. Njihova planetarna i šire uloga je da s kolena na koleno prenose važne činioce ljudske civilizacije. Kao što je, recimo, vangla. Godinama, vekovima, a i šire, bilo je potrebno da se stigne do tog proizvoda, od kamenih do drvenih pokušaja. Silna kreativnost, mudrost i inovativnost su uloženi u posudu koja izgleda kao plod ljubavnog trougla lonca, šerpe i činije. Uši su ono što ih spaja. Veličina je relativna pojava, jer vangla je vangla. Ja sam, recimo, od moje tetka Dobrile dobila, na naselje, crvenu vanglu veličine omanjeg bazena u kojoj bi moglo da se kupa dete predškolskog uzrasta, a i da se mese uštipci za pola regiona. Dotična raskošnom veličinom bitno prevazilazi plavu vanglu, srednjih dimenzija, koja mi je bila najlepší poklon za venčanje. Uručile su mi je Roditeljčine koleginice iz kancelarije. Ostala je porodična misterija kako je ista nestala, koje seljenje joj je došlo glave i kako je uopšte moguće da se tako važan deo naše

porodice još tajanstvenije pojavio. Iz čista mira. Na naše zaprepašćenje, plava vangla je odgovorila hladnokrvnim pogledom, uostalom šta nas briga gde je bila i šta je radila. A njen dotadašnji gubitak je primećen prilikom namere da se naprave vanilice, srpski zvane poljupčići, al o tome ćemo drugi put. Tradicionalni kolačići su, silom nestajanja vangle, morali da budu umešeni u novodobnom plastičnom sudu, koji jeste bio baš lep, al to nije bilo to. Vangla je vangla.

Zbog te traume je počela moja potraga za vanglama koja se mahom odvijala po pijacama, jer je prodavnicama izgleda bilo ispod nivoa da prodaju tako arhaičan predmet. S obzirom da mi moj horoskopski, goveđi znak garantuje upornost, vangle su pronađene. Naravno, na pijaci. Rumunske. Jer naši proizvođači, baš kao pomenute prodavnice, smatraju vangle istorijom pregaženim. One iz razvijenih zemalja da ni ne pominjem, ne znam ni da li poznaju vanglu kao takvu niti njen značaj. Četiri crvene vanglice sam kupila. Prodavac je verovatno moju sliku izvezao vilerovskim stilom, uramio me i okačio na centralno mesto svoje stambene jedinice. Svako od mojih mladunaca je dobilo po vanglu, jedna je meni ostala.

Tada Babino nije bilo ni sjaj u očima, ali sam znala da će pre ili kasnije da stigne unuča, a njegovo detinjstvo bez vangle neće moći. Baš kao ni moje, ni detinjstva dece mi. Uostalom, malo ko pri pogledu na vanglu ne pomisli na svoje rosne godine, oblak brašna, fil za kolače ili testo od kog baba otkine komadić i da ti da ga mesiš. Naravno i da krišom pojedješ parčence tog parčeta živog testa. Jer slađeg nema od nepečenog, zabranjenog za jedenje testa. Obaška je slatko lizanje fila iz vangle. Ono kad ti baba dâ da prstom

pokupiš i poližeš fil za tortu ili kolače. Kako god da bude dobar konačni proizvod mešenja i mućenja, na kraju su tragovi fila najbolji slatkiš ikada napravljen. Deo detinjstva za zauvek pamćenje, za nezaboravljanje. Za prenošenje s kolena na koleno, sa vangle na vanglu, sa detinjstva na detinjstvo. Neraskidiva veza trojstva Baba–Vangla–Detinjstvo.

Otoič sam bila pod sunčanom stranom Alpa. Tamo živi Babino. I sva sreća da sam Princezi Majci uručila jednu od kupljenih vanglica. Mogla sam da odradim svoju bablju obavezu prema najmlađem članu naše porodice, da ga uvedem u svet pravljenja kolača sa Babom, mnome. Onako kao što su mene moje babe i prababe uvodile u svet kuvanja i ljubavi. Tako je i Babino stajao na stolici, ja mešala varjačom za koju se ono držalo, mutila, rendala, mesila... Bez obzira na svu tehniku i tehnologiju, na njihov napredak i dominaciju, vangla je odradila svoju čaroliju. U njoj je počelo mešenje detinje sreće i nepovnljivosti detinjstva. U magli brašna i prah šećera. Sa troškama na podu i rukama ulepljenim testom, brkovima od fila i mirisom koji se nikada ne zaboravlja.

Zato što sreća živi u malim stvarima. Za početak – u vangli.